

să fie muma, ér pentru Nemaghiari ciumă? Astfel crede „înțeleptul“ capu alu opoziției moderate să se înlătore stările anarchice-asiatice de ađi, introducându-se o administrația ca în Turcia asiatică? Tristă misiune civilizată! De altminterlea amară se înșelă „iscusitul“ conte cu ceta sa și cu d-lu Tisza cu totu, decă credu, că voru face vr'o trebă cu acéstă maghiarisare a administrației.

Altfelú judecă *Iranyi*, căpetenia opoziției extreme, introducerea administrației de statú. După elú, prin acéstă guvernulú se légă și mai strínsu de saculú cu graunțe alú bugetulú. Cine garantéză, — dice *Iranyi* — că acestú guvernú réu, când va avé administrația în mâna sa, nu va suspenda cu ajutorulú corupțiunii ce domnesce constituția, nu va jertfi, față cu Viena, drepturi însemnate ale țerii, fără să mai țină sémă de controlulú dietei, mai alesú că și în țéră e o armată pëtrunsă de unú spiritú străinú? Administrația se póte îmbunătăți prin sistemulú alegerii funcționarilorú municipiilorú, și de aceea partida independentă e în contra numerei funcționarilorú. Ce privesce raporturile opoziției extreme cătră opoziția moderată, *Iranyi* díse că, întru câtú e vorba de a răsturna guvernulú, merge alătura cu ea, dér în ce privesce tórémulú pe care stă opoziția moderată în cestiunea de dreptú publicú, nu se unesce cu ea, pentru-că pe acea cale nu se potú îndrepta relele, adecă nici prin administrația de statú, nici prin legătura cu Austria.

Vomú vedea prin urmare în dietă pe d-lu Apponyi alătura cu Tisza în cestiunea administrației, ér pe *Iranyi* și în contra lui Tisza și în contra lui Apponyi. Ciudadă privește!

De totú caracteristică e darea de sémă a deputatului „național“ sasú *Salmen*, urmasulú fostului deputatú *Steinacker* în cerculú Cisnădiei. Elú încă bate apa în piua să informeze pe bărbaii guvernului, cari după tótă aparința „nu suntu destulú de bine informați“ — vorbă să fie — despre relele ce apasă greu asupra poporului sasú, asupra *Ungurilorú de limbă germană*, cum îi numesce „naționalul“ deputatú *Salmen* pe Sași! Caracteristică definițiune! Acéstă ne esplică, de ce deputatulú „național“ sasú a ținutú să afirme, că Sașii își dau silința, ca tinerimea lorú cea cultă să învețe câtú se póte de perfectú limba ungurescá; de ce elú găsesce curentulú de maghiarisare, deși nu întemeiatú pe dreptú, dér *naturalú*, de ce recunósce ideia de statú ungurescú, adecă ca să domnescă aici politicesce numai rassa maghiară; de ce prin urmare br. *Salmen* prin

acéstă recunósce necesitate a deplinei cunoscințe a limbei maghiare și de ce elú cu soții săi lucréză spre ajungerea acestui scopú. Când deputatulú sasú recunósce tóte acestea, ba lucréză chiar indirectú pentru maghiarisare prin lățirea limbei unguresci, ce noimă mai are, ca totú elú să se plângă de suferințele școlei poporale săsesce sub presiunea pretențiunilorú guvernului în ce privesce instruirea limbei unguresci? Ce noimă mai are să se plângă de arbitraritatea ce domnesce în comitate, când bine scie elú, că prin acele acte arbitrare ale fișpanilorú și altorú organe administrative unguresci nu se intenționéză alteceva, decătú dovedirea rolului de stăpăni alú Ungurilorú și aducerea la valóre a „ideii de statú ungurescú“? Ce noimă mai au plângerile deputatului sasú prin urmare, când elú recunósce, că curentulú de maghiarisare e naturalú? De unde și până unde póte fi lucru firescú a voi să nu pumi cu forța unui poporú o limbă și o cultură străină.

Mărturisimú, că nu găsimú nici o deosebire între *Baussern* deputatulú sasú ăvernaționalú, și între *Salmen*, deputatulú sasú naționalú, căci la urma urmelorú, ca și *Salmen*, a declaratú *Baussern*, că e fiu credinciosú alú poporului săsescú!

În timpú ce deputații „naționali“ sași facú plecăciuni guvernului tiszaistú, considerându-lú pe d-lu *Tisza* ca pe cine scie ce ființă suprapământescă, pe atuncí poporulú ungurescú începe alú trata pe ministrulú-președinte ungurescú ca pe unú omú ca toți ómenii, cu pécate destule, ca pe unú omú care prin „liberalismulú“ său căzăcescú a făcutú destulú réu. Ca dovadă, că *ministrulú Tisza* numai popularú nu este între *Unguri*, ne póte servi casulú întâmplatú lângă *Sajo-Kaza*, unde contele *Serenyi*, fiindú luatú dreptú *Tisza*, a fostú sburătoritú cu petri de vr'o 40—50 de lucrători și numai cu greu a scăpatú de a nu o páti réu de totú. Și-a mánecatú d-lu *Tisza* încrederea și popularitatea, începe alú apune stéua puterii sale!

În jumétatea de dincolo a monarchiei lumea politică e preocupată de *lupta Cehilorú în cestiunea încoronării*. În ajunulú deschiderii dietei boeme, foile cehe, atătú ale Cehilorú tineri, câtú și ale celorú bătráni, au scrisú interesante articuli privitorú la însemnătatea, sesiunii actuale a dietei boeme, dér fiăcare amésuratú vederilorú partidei, căreia îi servește. Astfelú foile Cehilorú bătráni își esprimă îngrijirea, că Cehii tineri vorú deslănțui lupte înverșunate pentru încoronare, ale cărora urmări ar puté fi unú pericolú pentru drepturile poporului boemú. Foile Cehilorú tineri

din contră impută partidei Cehilorú bătráni, că n'au făcutú nimicú pentru ridicarea însemnătării și demnitării dietei boeme, de aceea poporulú cehú a trimisú acum în dietă bărbaii hotărâți, cari au să lupte în numele poporului nemulțămítú pentru drepturile regatului. Díele cele mai apropiate vorú arăta, deci „*Narodni Listy*“, că speranțele și încrederea poporului cehú de rëndulú acesta n'au fostú amăgite. Deputații Cehilorú tineri au și hotărítú în clubulú lorú să propună în dietă emiterea adresei de încoronare.

Din afară. După o așteptare de peste douăspredece luni, a venitú în fine *Țarulú Rusiei la Berlinú*. După cum ne spune telegrama ce am primitú din Berlinú, *Țarulú* a conferítú cu prințul *Bismarck* cincí sferturi de oră. Până acum nu se scie nimicú ce s'a pusú la cale de împératulú tuturorú Rușilorú și de cancelarulú *Bismarck*; destulú însă că la prânđulú de gală împératulú germanú a vorbitú în toastulú său despre amicitia ce există de peste o sută de ani între *Petersburgú* și *Berlinú*, amicitia ce a hotărítú a o cultiva ca o moștenire primită dela străbunii săi. Despre răspunsulú *Țarului* nu se dau aneunte, se spune numai că împératulú rusescú a mulțămítú în limba francesă.

Póte, că s'a mărginitú la atáta *Țarulú Rusiei*, și toastândú în limba francesă a datú a se înțelege, că n'are simpatii pentru *Berlinú*, precum díce și „*Neue freie Presse*“, și că a venitú în capitala Germaniei numai fiindcă îi datora împératulú germanú întócerea vísitei, ce acesta i-a făcutú *Țarului* în anulú trecutú la *Petersburgú*. Fóia vienesă díce, că nu póte fi vorba de raporturi intime între Germania și Rusia, câtă vreme acéstă nu și acomodezá țelurile sale politice alianței triple. Foile din Germania suntu fórté rezervate în aprețierea vísitei *Țarului* la *Berlinú*. Se vede, că vr'o schimbare în spre bine nu așteptă dela acéstă vísită.

SCRILE DILEI.

Cursú de limba română. Suntemú informați, că d-lu profesorú *Iónu Popea*, la îndemnulú mai multorú părinți, ale cărorú fiice cercetéză școlele streine din ocú, simțindú însuși necesitatea de a da fiicelorú române o adevérată cultură, care nu póte fi decâtú pe basa unei temeinice cunoscințe a limbei lorú matérne, e determinatú a ține unú cursú de limba și literatura română pentru fetețe. Cursulú se va începe cu 15 Octomvre st. v. a. e.

Nu putemú din destulú lăuda acéstă românescá hotărîre a d-lui profesorú *Popea*, fiindú adencú simțită necesitatea unui astfelú de cursú. Părinții fiicelorú române dela institutele de învățământú streine vorú fi de sigurú recunoscători zelosului d-nú profesorú *Popea*.

Numérulú elevilorú la școlele din Blășiu. La gimnasiulú superiorú greco-catolicú, la institutulú preparandialú, școlele normale și școla română gr-catolică de fetețe din Blășiu, cu începutulú anului școlasticú curentú s'au înmatriculatú peste totú 622 elevi, respective eleve. În speciă la gimnasiu suntu 369 elevi, dintre aceștia 80 suntu în „convictulú *Vanceanu*“, ér 182 capétă páne; la preparandiá s'au înmatriculatú 63 elevi, la școlele normale 148, ér la școla de fetețe 40 eleve. Dintre preparandi se împărțesce cu beneficiulú de páne 49 inși, dintre normalisti 50, dér aceștia numai cu câte o jumétate.

Regina României se află încă totú în străinătate, la *Hamburg*, unde s'a supusú unei cure severe de masagiu, pentru a scăpa de suferința ei de reumatismú. Regina se află de cincí săptămâni în *Hamburg* și va mai sta acolo încă două săptămâni. Cu tóte durerile, ce le are din când în când, regina *Elisabeta* desvóltă o viuă activitate literară, dênse scrie acum teostulú unei mari opere, care tractéză unú episodú tragicú din mitologia grecescă.

Camera magnaților va căpeta, cum spune „*Nemzet*“, unú vice-președinte de modelú. În loculú vacantú de alú doilea vice-președinte, ce l'a fostú ocupatú mai înainte ministrulú *Csaky*, va fi numítú contele *Tibor Karolyi*, cumnatulú ministrului-președinte *Tisza*, ca vice-președinte alú camerei magnaților. Acestú conte se distinge prin aceea, că în anulú 1866 a fostú membru alú legiunei lui *Klapka* și a funcționatú chiar ca adjutantú alú generalului *Klapka*. Calificațiune destulă pentru noulú postú.

Ministrulú de externe românú, d-lu *Alexandru Lahovary*, va sosi — cum află „*Coresp. polit.*“ — dílele aceste în *Viena*, unde va face o vísită și ministrului de externe, contelui *Kalnoky*.

Societatea de lectură „Andreiú Șaguna“ s'a constituitú în ședința ținutú la 17 Septemvre st. v. 1889 sub presiulú Domnului directorú semnarialú *Ioan Hamia* pentru anulú școlasticú 1889-90 în modulú următorú: președinte alú societății s'a proclamatú d-lu profesorú semnarialú *Ioanú Ghibu*; vicepreședinte

será la elú până diminéța. Diminéța mulțamescú și se ducú.

Cându-sú la capétú de hotaré, tocmai pe o colinuță, de unde se vedea bine întregú satulú, díce Dumneđeu cătră S. Petru:

„Apucá Petre, apucá umérulú stângú alú meu, și vedí, Petre, ce-i vedé!“

Și se apucá S. Petru și se uitá și cum se totú uitá:

„Fruntea i-se încretesce
Pérulú totú 'i caruntesce
Cătră Dumneđeu grăesce:
Dómne Dumneđeulú meu
Curmá Dómne traiulú meu,
Că ce vedú m'nbétrănesce:
Vedú casa bogatului
În mijloculú iadului
Cinsă'n para focului,
Bogații din dinți crășnindú
Dilele lorú blăstémândú!“

Și érá díce Dumneđeu cătră S. Petru:
„Apucá Petre, apucá umérulú dreptú alú meu și vedí Petre, ce-i vedé!“

Și érá se uitá S. Petru și cum se totú uitá:

„Fruntea i-se descretesce
Fața i-se'ntineresce
Cătră Dumneđeu grăesce:
Dómne Dumneđeulú meu

Tinde*) Dómne traiulú meu.
Că ce vedú m'ntineresce.
Ce-audú m' descăruntesce:
Vedú casa sêracului
În mijloculú raiului.
În rađele sórelui,
Sêracii la sfátú ședéndú
Pe Dumneđeu lăudândú
Pe ómeni povéțindú
Și din gurá cuvéntândú:
„Cum mészuri — țí-se mészurá“
Fíă a vóstrá regulá!“

Betfia, 29 Septemvre.

Iónu Kóvary.

Păscălitórea.

Povestire criminală de A. O. K.

„Sé vie *Todorú* la mine“, díse șefulú poliției criminale servitorului, care se ivi, când trase de clopoțelú.

Cincí minute mai târđiu, unú bărbatú cam de 30 de ani, îmbrăcatú elegantú, stetea înainte șefului, care îi declará:

„Țí-am promisú, domnule *Todorú*, că dreptú rêsplatá pentru destoinicia d-tale, dovedítă acum în urmă, îți voiu încredința și o causă, care îți va

Tinde=prelungesce.

aduce folóse materiale. Astfelú de ocaziune mi-se dá astáđi. Bancherulú celú bogatú *Brănescu* din strada V are lipsă de serviciile d-tale. Spre scopulú ásta capetú concedii de 4 săptămâni, acesta la casú de lipsă țí-se mai póte prelungi. Du-te încă astáđi la bancherú, dér nu-lú cerceta în locuința lui privată, ci în contoarulú său! Étá-i adresa“.

„Așa ceva imi place“, díse comisarulú de cause criminale, eșindú afară. „Cu bancherii stau bucurosú de vorbă, pentru-că ei rêsplătescú de comunú fórté bine pe funcționarii dela secția criminală. De bună-sémă va fi vorba de vre-o lipsă în casă, ori de vre-o înșelătorie în afaceri. Mí voiú da silința să esú cu onóre“.

Cam o oră mai târđiu vedemú pe *Todorú* în contoarulú bancherului, în fața acestuia.

Brănescu, unú bărbatú încă tînérú, închise cu grijă ușa și ferestrele și începú șoptindú:

„Îți mulțamescú, c'ai venitú. Este vorba de o causă de fórté mare interesú pentru mine și trebeu să te rogú, să ți dai tótă silința, ca să m' ai ajuta. Bani nu jócă rolá aici, pentru că m'

este în jocú fericirea vieții. Este vorba de nevasta mea“.

„Te rogú să mă lămuresci mai de aproape“, díse *Todorú* cam miratú.

„Soția mea“, continuá *Brănescu*, „este cam de doué-deci și patru de ani. Suntemú cununați aproape de doi ani, și fără copii. Căsétoria mea, până mai acum o jumétate de anú, era de totú fericită. Nevasta mea avea o fire veselă, plină de viétă, nimica nu ne turbura pacea și fericirea. Într'o dí deodată observú că femeia mea se schimbá cu totul. Mai întâiu se făcú nervósă, era fără răbdare, se irita pentru tóte nimicurile și, față de mine, se purta aproape ca dușmaná. Starea asta gándeamú că nu e alta decâtú o bólă de nervi trecétóre și speramú că o schimbare de aerú îi va face bine. Ea însă se opuse cu hotărîre de a călétori undeva singurá, ori cu mine împreună. De atuncí i-s'a făcutú totú mai réu. Este melancolică, m'e frică de ceva și mai réu. Te vei mira, pré stimatulú meu domnú, că într'unú astfelú de casú mă adresezá cătră d-ta, unú funcționarú dela secția criminală, și nu cătră unú medicú, dér am băgatú de sémă, că femeia mea este influințată

al societății și președinte al comitetului s'a alesu Eliă Cristea cl. curs. III. secretarul Corneliu Perșinariu cl. curs. II; redactorul altă fôiei „Musa“ Nicolau Dura cl. curs. III; notarul altă corespondentelor Mihailu Pașcu cl. curs. III; bibliotecarul George Negoescu cleric cl. curs. II; vice-bibliotecarul Ioană Olariu ped. curs. I; cassarul Nicolau Nicola cl. curs. I; și controlorul Iosif Popescu cl. curs. III; ță membri în comitetu s'au alesu: Baptistă Boiu și Mateiu Folea cleric cl. curs. III; Ioană G. Olteanu și Iovianu Mureșianu cl. curs. II; Octavianu Popescu și Nicolau Vățășanu cl. curs. I., Samuilu Chiffa ped. curs. III și Ioană Spercheză ped. curs. II.

**

Fete dispărute. La poliția din Clușiu s'au făcutu în ziua de 11 Octomvre n. c. deodată două arătări, cari aruncă o nouă umbră asupra moralității publice din această capitală a Kulturegylet-ului ardeleanu. Anume două fete, dintre cari una orfană, cu numele Varga Anna, în etate de 16 ani, ță alta din părinți cinstiți, cu numele Gaal Poli, în etate de 17 ani, au dispărutu deodată, fără a se ști unde s'au dusu. Se dă cu socotela, că amândouă fetele au cățutu jertfa în mâna unor neomenose femei, cari voru să facă cu ele speculă murdară

**

Din Muntenegru sosese scirea, că prințesa Milena, soția prințului Nichița al Muntenegrului, a născutu țărași unu băiatu. Acesta este alu 11-lea copil alu prințului Nichița, care s'a căsătoritu în 8 Noemvre 1860. Prințesa Milena, o fiică a voivodului Vucoțic, este acum de 42 ani și s'a măritatu cu 13 1/2 ani. Dintre cele 8 fete ale sale, trei sunt măritate și adecă prințesa Zorca cu prințul Petru Karageorgevic, prințesa Mița cu marele duce ruseșu Petru și prințesa Stana cu ducele George de Leuchtenberg. Dintre cei trei feciori prințului moștenitoru Danilo a fostu născutu în 29 Iulie 1871.

Stările din Ungaria.

„Agramer Tagblatt“ scrie unu articulu privitoru la stările din Ungaria, în care dice, că Ungurii, prin desconsiderarea intereselor naționalităților nemaghiare jocă unu jocu, în care potu perde totu.

„Dér Maghiarii și-au păstratu în tote timpurile încă unu simțu politic sănătosu și credem, că în cele din urmă acestu simțu nu-i va părăsi nici acum. Mai curându ori mai târziu își va face acolo drumu convingerea, că exclusivitatea ce domnesce ați în raporturile publice ale țerii nu

se pote menține, fără a periclita interesele cele mai vitale ale națiunii (unguresci), căci a se gera ca elementu susținătoru de stat, pentru acesta în totu casulu e de ajunsu în Turcia unu ore-care grad de desconsidera din partea guvernului, dér într'unu stat care reclamă pentru sine unu locu între statele culturale și care numai sub această condițiune are o îndreptățire de existență, numai cu desconsiderarea, cu tendința de contopire națională nu ești la cale. Unu astfelu de statu trebuie să potă satisface, în tote ramurile culturii, cerințelor progresului și Maghiarii nici chiar atunci nu o potă face acesta, în fața atitudinii indiferente a naționalităților cără statu, când ar întruni în sine tote talentele administrative ale seminției germane. E o speranță deșertă a conta pe prefăcerea caracterului naționalu maghiar. Națiunile se schimbă totu așa de puțin, precum nici cea mai artistică cultivare horticolă nu potă prefăc plopul în stejari. Pentru a ești deci din situațiunea fatală de ați, voru trebui Ungurii să se decidă a o rupe cu direcțiunea de până acum a maghiarismului singur fericatoru, care, analisându-lu mai amănunțit, însemnăză numai dominațiunea unei caste nobile tôte restrinse, și să ia puterile cele bune pentru serviciul statului de acolo, unde se oferesc. Rassa maghiară, ale cărei aptitudini par că se concentrează tote în politică, nu dispune de aceste puteri bune în măsura cerută, de aceea va trebui ori să le ia dintre Slavi, Români și Germani, ori să cadă în adevăr în brațele acelor consilierii ai curții, despre cari omenii cu prevederi în Ungaria au vorbitu deja înainte cu cincisprezece ani.

Correspondența „Gaz Trans.“

Bia, 7 Octomvre 1889.

Nu putem rămâne nemișcați de câte-ori ni-se dă ocaziunea fericită, dér rară, de a vedea cum poporul nostru serăcit și strivitu de vitrega sorte, își dă și ultimul denar decât este vorba de școlă și biserică, numai să nu fi fostu amăgitu de conducătorii săi.

Isi dă dicu și ultimul denar, și îl dă cu dragu pentru-că vede și știe prea bine, că din multele sale contribuiri, ce i-se ceru, numai și numai ce contribuie spre aceste două scopuri mărețe, pentru

școlă și biserică, se întorce exclusiv în folosul său, pe când tote celelalte contribuiri mai multu ori mai puțin trecu în busunarulu, care nu-i aduce chiar nici unu folos.

La scrierea acestor șiruri mi-a datu ansă o cauză de o bucurie nespășă, ce s'a săvărșitu anul acesta în comuna noastră Ciufudă, despre care am mai scris și altădată în preșutul diaru „Gazeta Transilvaniei“, că în ce poziție se află cu costisitoriă comasare, care deja este la ordinea zilei. Comuna mea natală numită e curat romănescă, cu o biserică și școlă de caracteru confesionalu greco-catolicu, în care până în anii mai recentii, cu tote că este în unu centru, unde Jidovii și-au făcutu unu cubu solidu, nu a suferitu în sinulu său să locuască altu nemu, și mai alesu Jidovii, precum nici acum nu locușcu, dér ce folos, decât partea cea mai bună a teritorului a trecut și trece în mâna acelor omeni, cari îi storcu și puterea din oșe, fără ca să gândescă la păcatu.

Unii își vedu păcatulu și s'ar pocăi, dér e prea târziu, alții sunt așa de tare rătăciți, că nu vedu ruina și prăpastia, în care sunt aduși de vampirii, cari le sugă sângele și îi lasă morți. Rătăciți sunt, dér nu în număr covârșitor; dovadă împrejurarea, că vedându unu omen cu inimă nobilă romănescă din comună, în ce stare se află edificiulu școlii noastre, care din cauză că nu corăspunde cerințelor legii, ar fi espusu pericolului de a-se lua de cătră stat — ce ar fi prea durerosu, — și vedându și sciindu și aceea, că ar fi păcatu și rușine ca să-lase unica lor mângăiere în ghiarele rău voitore, s'au resolutu ași crea unu mijlocu, prin care școlă s'ar pută mai regulat și cu mai mari avantaje ridica din starea sa atăt de primitivă. Înțelegu aici edificiulu școlii, recheșitele de învățămentu și salariulu învățatorului, care se solvesce partea cea mai mare din repartițiunea pe popor și nici decât, ceea-ce pote unii ar căugeta, spiritulu și progresulu ei, nu, deoarece progresu se face sub actualulu învățatoru destulu de bușnor și s'ar face și mai bunu, când ar avé la dispoziție baremi cele mai necesare mijloce.

La semnalulu datu de unii particulari din comună, în fruntea căroră preotulu nostru Alesandru Albini și învățatorulu Crucianu Simu, și la cari s'a alăturat și subscribulu, după mai multe catechese ținute de repețe ori cu ocaziuni bine-venite, de cei chemați s'a hotărțitu a se crea unu „fondu școlasticu din naturale“, pentru care mulți s'au și deobligat, ba precum mi-se spune, unii au și contribuitu partea cu care s'au obli-

gat și o predea spre scopulu creării acestei comore neprețuite, care nu ar trebui să lipsescă din nici o comună ce voiesce să se numescă comună cum se cade, care apoi în castu de trebuință avându asemenea fonduri nu ar fi avisață a cere așa dicându „de pomană“ când are lipsă de ași face orecare îmbunătățire pe se ma bisericii și școlii sale, precum dilnicu obvinu esemple, unde chiar pe calea publicității se apelează la sprințulu marimostu alu omenilor cu simțu creștinescu și de umanitate.

Cu tote că serăcita și amărta poporațiune a comunei Ciufudă, condusă de binevoitori săi, a consămțitu cu puține excepțiuni de a se întemeia fondulu de naturale pe se ma școlii noastre gr. catolice, care se va și crea decât se va desvolta energia cuvenită. Se nu se întemple orecum, cinstiți conducători și inițiatori ai acestui fondu, ca să scadă curajulu, cu care s'a începutu, că apoi sunt siguru, că această întreprindere s'ar nimici pentru totdeuna, s'ar nimici dicu, când nu s'ar lua cu destulu energie și când nu am sacrifică și unulu și altulu din multu său puțin celu avem, sau să vorbesc mai chiar, să promitemu munți de aur și apoi când vine timpulu să nuși împlinim ce am promis, să ne tragemu unulu la o parte, altulu la alta și străinulu, care pândesce în ascunsu, să-și găsescă obiectu de risu și disprețu de poporul nostru, care în fața tuturor s'a arătat demnu de numele său.

Să promitemu așadără numai atăta câtu putem da. Capitalele cele mari de milioane încă dela micu s'au începutu și cu bună chibșuire și înțelegere s'au ridicat la stare înfloritoare. Căci unu om cu chibșuire, care și-ar pune la o parte numai unu deceriu pe lună și pe anu, ar avé 1 fl. 20 cr. dér o comună constatătoare din 140—150 familii nu ar putea păstra pentru eventualități pe fiicare anu minimum 150 fl., o sumă frumoșă, care în terminu de 10 ani numai, fără interese, s'ar urca la 1500 fl. v. a. Dér ore numai atăta s'ar puté? Eu cred, că multu mai multu, numai să se lase pe unu anu fiicare din comună de buruiana cea amară, de afurisitul de tabac și de spurcatul rachiu jidovescu, cari fără îndoială consumă nu numai sume considerabile de parale dér și ce e mai prețiosu, sănătatea unei sumedenii de omeni, cari se indeltnicescu chiar din frageda copilărie cu ele.

Suma să fiă colectată și manipulată cum se cuvine numai cinci ani de zile, apoi la totu casulu comuna noastră ar fi cea mai fericită, ar puté să facă școlă câtu de frumoșă și nu ar mai infunda dulceța în gură străine.

de cineva de afară, într'unu modu neînțeles; acestu cineva sistematicu îi răpesc pacea, liniștea și fericierea. Cu vorbe bune, cu rugăminte încercai să află, ce s'a întâmplat, femeia mea nu mai are încredere în mine și nu mi răspunde nimic. Singura ei ușurare sunt lacrimile. Și sunt momente, când e desneajăduită de totu și neîntreruptu mă rogă de iertare pentru lucruri, de cari eu nu știu nimic. Până într'atăt și-a pierdut încrederea în mine, încatu întreaga ei corespondență nu lasă să i-se mai aducă în casă, ci epistolele și altele și-le ridică singură dela poștă. Ea face visite și umblă multu pe afară, dér mai nicodată nu se folosesc de trăsura mea, de comutu umblă pe jos, ori cu birjă străină. Eu nu sunt în stare să umblu după ea neîntrerupt și te-aș ruga ca, deocamdată, să bag de se ma cu ce se ocupă femeia mea când umblă pe afară. Îți poți gândi, că mi cade foarte greu, să mi punu soția sub control și vei înțeleg, că am interesu, ca această control să se facă în taină înainte de tote, firesce, nevastă-mea nu trebuie să știe nimic.

Todoru ascultă liniștitu împărțâ-

rile acestea și apoi dise:

„Dă mi voiă, domnulu meu, să îți mai punu unele întrebări, din cari mă potu informa mai de aproape. Are soția d-tale rudeni aici în oraș?“

„Nu are“, răspunde Brănescu, „nu are nici unu felu de rudeni. Ea trăia aici în casa unei mătușe bătrâne, care o luase de sufletu, după-ce îi murise părinții. Mătușa asta încă a murit de unu anu de zile.“

„Are prietene soția d-tale, pote prietene din copilărie, cunoscințe dinainte de căsătoriă?“

„Nici asta nu o cred. Mătușa soției mele ducea o viață foarte retrasă, ță soția mea este crescută într'unu pensionatu elvețian și, cel puțin după câtu știu eu, n'are nici o prietiniă din tinerețe aici în oraș. Are, firesce, cunoscințele, care nu se potu încungiura, când te mișci în societate. Persone mai însemnate nu sunt între ele.“

„Încă astădi“, răspunde Todoru, „o să încep cu cercetările și trebuie să te rogă, ca pe timpul acesta totdeuna să te găsescu aici în contoarul d-tale, ca să mi iau informațiuni dela d-ta și să îți comunic și eu informațiile mele.“

După ce Brănescu înmână comisarulu de poliție o sumă însemnată pentru acoperirea cheltuelilor dintău, comisarulu își lua „remasă bună“ și se depărta.

A doua zi după convorbirea de mai sus, Todoru ședea în cafenea din fața bancherului și cetia, după cum se părea, cu băgare de se ma într'unu diaru. În faptă însă era cu foarte mare atențiune la casa din față și, cătră de ce ore înainte de amădu, când ești dōmna Brănescu, plăti iute și părăsi localulu, urmăriindu-o pe de cealaltă parte a stradei fără să fiă băgat în se ma. Ea intră în localulu de poștă din care se păru că și ridică epistolele, ce veniseră la adresa ei. După aceea se duse încetu pe stradă mai departe până ajunse la tramvai și se sui pe el. Todoru, fiindu cu totulu necunoscutu dōmnei Brănescu, se sui și el și se aședă lângă ea liniștit. Imediat după ce dōmna Brănescu părăsi tramvaiulu, se dete și el jos. D-na Brănescu, după-ce coti într'o stradă, stete înainte unei cofetării, se uită spăriosă împrejuru și apoi intră iute înăuntru. Todoru se gândi cam mulțor, că ore să între și aici după ea, ori s'o aș-

tepte afară. În fine intră totuși și pe d-na Brănescu o vedu ședendu la masă cu o altă dōmnă mai bătrână, a cărei față era acoperită bine cu unu veltu. Acesta din urmă era corpolentă, cam de patruzeci de ani. Todoru examinându cu luare aminte înfățișarea ei, observă, că mâinile ei, atăt din cauza colorii, cât și din cauza mărimii lor, nu corăspundă îmbrăcăminteii celei elegante a ei.

Amendouă părăsiră localulu împreună. Înaintea uși însă se despărțiră, d-na Brănescu se urcă ță pe tramvai și fiindu ea pentru Todoru persōna care îl interesa mai mult, se urcă și el pe urma ei, lăsându pe dōmna cea robustă să se ducă în drumulu ei. Numai decât însă i-a părutu rău c'a lăsat-o pe aceasta, pentru-că dōmna Brănescu o luă dreptu cătră casă, din care nu mai ești diua aceea nicăiri.

În ziua următoare cercetându Todoru pe bancheru, îi spuse acesta, că întorcându-se eri după amădu dela bursă, și-a găsit nevasta cu multu mai iritată, ca de altă-dată, și că i-a declarat, că voiesce să-l părăsescă. La sfaturile lui stăruitoare s'a muiat ță deodată, a plănsu

Am amintit aceste mai ales pentru aceea, că s'a mai fost făcut în comuna Ciufudă un început, dar nu s'a dezvoltat destulă energie, ba unii, cari au promis, au lăsat — după cum am înțeles — lucrul mort și de atunci de se începeau greutățile ar fi așî învinse și acum nu ar trebui mai întâi creată, ci numai păstrată și condusă rațional fondul.

Dăe Dumneșu, ca această întreprindere să fie încoronată de un succes strălucit, ca întemeetorii să se potă bucura de opera lor și generațiunea, care va gusta din această operă măreță, să-i binecuvinteze.

Toma Simu.
învățător.

Concertu.

Atragem încă odată atențiunea iubitorilor de muzică asupra concertului, ce-lu va da eminenta cântăreță română, d-na Irena de Vladaia dela opera comică din Paris, Lună séra în sala hotelului Nr. 1. D-na de Vladaia a fost multă lăudată pretutindeni, unde a cântat în timpul din urmă. Așa de pildă în Mehadia i-s'au făcut în luna lui August a. c. adevărate ovațiuni. Programul concertului de Lună e următoarea:

1. *Verdi*: Cavatina din Traviata. D-na Irena de Vladaia.
2. *Svendsen J.*: Romanță pentru violină. D-lu Max Krause.
3. *Rubinstein A.*: „Le rêve du Prisonnier. (Visul prizonierului). D-na Irena de Vladaia.
4. *Popper D.*: a) Arlequin. b) Gavotte, pentru Violoncello. D-lu Aibert Bergelt.
5. *Thomas A.*: Polonesă din „Mignon“. D-na Irena de Vladaia.
6. *Denza*: „Si tu m'aimais“. romanță. D-na Irena de Vladaia.
7. *Kül Fried*: Adagio și Scherzo din primul Quartett pentru piano, violină, violă și violoncello. Domnii Frank, Krause, Kling și Bergelt.
8. *Gomrod*: Valsu din „Romeo și Julietta“, D-na Irena de Vladaia.

Începutul precis la 8 ore séra. Bilete se vîndu în librăria d-lui H. Zeidner și séra la cassă. Prețul locurilor: Cerce 1 fl. 50 cr. Stal 1 fl. Intrare parterre 50. Stal-Galeria 70 cr. Intrarea în galeria 40 cr.

Literatură.

Fisica pentru școlile populare, de *Dionisie Făgărășanu profesor în Brașov*. În interesul instrucțiunii populare ne permitem a trage atențiunea d-lor în-

vățători asupra acestui manual de școlă, aprobat de Vener. consistorul arhidieceșanului gr. or. și de înaltul minister de culte și instrucțiune. Manualul din chestiune este recunoscut din partea critice ca cel mai bun și mai potrivit manual de fizică pentru școlile populare, și ca să adevărim aserțiunea noastră, lăsam să urmeze păreriile unor diare asupra ei:

„Din toate cărțile de fizică populară câte ne-au cădutu prin mîni, n'am găsit nici una așa de bună, așa de potrivită pentru școlile primare de sate și de orașe, ca această carte a d-lui D. Făgărășanu. Ori-ce persoană, care ar sci numai să cetască, și totu ar pute învăța fizica, această știință atât de trebuincioasă, pe cât și de frumoasă, care pregătește pe omu pentru viața practică și-i este de mare folos în diferitele împrejurări ale vieții. Ne pare foarte réu, că spațiu nu ne permite să reproducem aici din această carte mai multe bucăți, cari să dovedescă cetitorilor noștri adevărul vorbelor noastre în privința ei. Dăcă nu putem face acesta, avem curajul a lua totă răspunderea asupra-ne și a ruga pe abonații noștri, ca să cumpere deocamdată numai câte unu exemplar, pentru sineși, și apoi suntem siguri, că ei le vor recomanda tuturor școlărilor și persónelor, cari sci ceti. Din simpla cetire a acelei cărți, persónelle, cari nu voru fi mai învăța de locu, vor câștiga cunoștințe atât de folositoare, frumose și curioase, încâtu vor găsi o mare plăcere de a face ele înșeși esperiențele și încercările eșuse în carte. Afară de acesta multe lucruri, care li-se păreau taine, nepetrunse de mîntea omenescă, după această cetire se vor părea ceva cu totul simplu și cunoscute. Afară de cuprinsul ei cel bun și bine expus, această lucrare se deosebesce prin limba sa înțelșă de toți Români și prin figurile sale foarte bine lucrate. Are 74 de ilustrații. Cu toate acestea costă numai 40 cr., adică cam unu franc. Ea se află de vîndare la librăria d-lui H. Zeidner din Brașov, de unde și-o poți procura ori și cine. („Lumina pentru toți“; revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie, Nr. 4 din Septemvre 1887.)

„In privința materialului autorul s'a silit a alege totu, ce e neapărat de lipsă pentru înțelegerea fenomenelor naturii, și s'a nisuit a corăspunde în privința acesta planului de învățămîntu din Normativul școlăru. Arangiarea materialului încă e corăspundătoare...

In privința modului predării materialului din fizică, autorul s'a ținutu strîns de principiul graduității dela ușor la mai greu, dela simplu la complex. Pentru fiecare lege descrie mai multe esperimente „pentru-că, dice densul cu dreptu cuvîntu, „prin această școlări își vor câștiga o convingere mai firmă despre adevărul ce voim a-l demonstra prin'insele“. Esperimentele descrise sunt simple și ușore: aparatele de asemenea; pe cele mai multe din acestea le poți face învățătorul după îndigitările, ce se dau în acestu manual, astfel că nimeni nu se poți plînge de lipsa aparatelor.

Esperimentele, deducțiunile și aplicările practice sunt descrise într'unu

stil ușor, simplu, precis și convingător. La aplicarea legilor în viața practică autorul a fost cu deosebită privire la ocupațiunile poporului, ceea-ce de sigur nu e un defect altu cărți.

In privința ajustării, editura și tipografia și-au datu totă silita, ca aceea să corăspundă tuturor recerînțelor. Tipar frumos, ilustrații bine eșutate, hîrtia bună și formă convenabilă“. P. (Telegrafulu român Nr. 100 din 1887).

Totu cu această ocașiune ne luăm voia a atrage atențiunea d-lor învățători și asupra manualului aprobat de Ven. Consistorul arhidieceșanului gr. or.: **Geografia pentru școlile populare române**, de D. Făgărășanu și S. Moldovanu, profesori, și Istoria Ungariei, în legătură cu istoria universală, de Silvestru Moldovanu. Despre manualul de Geografia dice renumitul nostru pedagog V. Gr. Borgovanu în Nr. 19 altu diarului „Amicul Familiei“ din 1886 între alte următoarele: „Precum se veded în acestea, cârticoa cuprinde întregu materialul geografic, ce-lu reclamă didactica modernă pentru școlile primare. Alegerea este nimerită, procesul metodicu celu adevăratu sintetice cu puține abateri... Ne place multu partea I a cârticelei, unde d-nii autori dovedesc familiarisare deplină cu procesul, pe care astăzi îl impune metodică școlii populare... Materialul din partea a III pe câtu de străin pînă acuma pentru cele mai multe școlle primare, dăcă nu pentru toate, pe atât de bine este alesu și tractatu într'unu modu foarte ușor... In generalu trebuie să constatezu și o și facu cu plăcere, că această cârtică este una dintre cele mai nimerite aparițiuni literare noue de pe terenul pedagogico-didacticu, deci o și recomandă fraților învățători cu totă căldură“.

Cărțile acestea se potu procura dela librăria H. Zeidner din Brașov, în a căreia editură au eșitu, precum și dela librăriile din provincie. Editorul dă d-lor învățători, cari le introduc în școlă, câte unu exemplar gratuitu, și la 10 exemplare unu exemplar pentru copii săraci. Favorul acesta îl face d-lor învățători pentru toate cărțile apărute în editura d-lui, ér la 10 exemplare unu exemplar pentru copii săraci dă și din cărțile apărute în alte edituri.

In Clușina a eșitu de sub tipar. in broșură separată, interesanta vorbire de apărare, pe care D-lu Iuliu Coroianu, avocat în Clușina, a rostiu înaintea Tribunalului r. din Sătmăru, cu ocașiunea cunoscutului proces de presă alu D-lui Dr. Vasiliu Lucașiu, în ziua de 8 Iulie a. c. Broșura din vorbă conține 27 pagine, formată mare 8" și se vînde cu prețulu de 20 cr. In ea aflăm vorbirea D-lui Coroianu în textulu autenticu originalu ungurescu.

Cursu practic du economie, cuprindend noțiuni despre grădinarie, economia câmpului, vierit, cultura pădurilor, crescerea vitelor, stupărit și cultivarea vermilor de mătase. Scrierea acesta este întocmită pentru școlile populare, pentru adulți și pentru toți aceia, cari se interesă de susu dișele ramuri ale economiei. *Edițiunea a doua,*

revădu și cu totul prelucrată. Formatu 8" de 73 pag. In textu se află mai multe figuri. Autorul este D-lu Iónu Georgescu, învățătoru dirigentu. Prețulu unu exemplar 22 cr. séu 65 bani. Editura librăriei Nicolae I. Ciureu în Brașov.

Mulțămite publice.

Brăila, în 28/9 1889.

Domnule Redactor! Binevoitu, Vă rog, a da ospitalitate în colonele „Gazetei Transilvaniei“ mulțămirilor mele celor mai căldurose, ce aduc comitetului Societății „Carpați“ din Bucuresci, care n'a cruțatu nimic, acordand fiului meu o bursă de 600 lei anuală pentru ași urma studiile.

Acăsta faptă, pe câtu de nobilă, pe atâtu de patriotcă, merită, Domnule Redactor, atențiunea celor indiferenți față de Societatea „Carpați“, care a ținutu sémă de viul interesu alu defunctului meu soț, ca membru alu acestei Societăți, ca bunu Român și ca om, care și-a sacrificat viața pe altarul culturai, fără a pute lăsa familiei sale vr'o avere, de aceea diçu, că toți Români de inimă voru păcătui nesocotind o instituțiune cu tendințe atât de frumose, ca Societatea „Carpați“.

Mulțămindu-Vă, Vă rog să primiți, Domnule Redactor, asigurarea stimei ce Vă păstrezu.

Catină I. C. Tacitu.

On. Domnule George Cosma, proprietar de mine din Roșia-montană, în 6 Octomvre a. c., în care di s'a ridicat crucea pe turnulu Bisericii celei nouă române din parochia gr. cat. a Bistrei, însuflețit de bucuria ce se oglinda cu această ocașiune pe fața poporului din Bistra, a solvit în fața tuturor priitorilor prețulu acestei cruci în sumă de 36 fl. v. a., pentru care faptă generosă primescă susu numitul Domn și pe această cale mulțămite și recunoștința întregulu popor bistrean, care i doresce dișle îndelungate și fericite.

In numele poporului gr. cat. din Bistra:

Bistra, la 9 Octomvre 1889.

Alexandru Papiu.
preot gr. cat.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biuroulu de core-sp. din Pesta.)

Tarul în Berlin.

Berlinu, 12 Octomvre. Tarul Alexandru III alu Rusiei a sositu eri la 10 ore a. m. în Berlinu, unde a fostu primitu la gară de împăratul Germaniei. Monarchia s'au îmbrățișat, apoi s'au urcatu amendoi într'o trăsură de curte cu patru cai și au mersu la palatul ambasadei rusesci, unde a fostu dejunul. După amedă Tarul a făcutu o visită împăretesei Victoria și împăretesei-văduve a lui Fridericu III. A primitu apoi în audiență pe principele

și l'a rugat de iertare,—la toate acestea așa era de mișcată, încât a trebuit să cheme medicul.

Todoru făcu o descriere fugitivă a dómnei celei robuste, la care Brănescu răspunde, că de locu nuși aduce aminte, ca o astfel de dómna să aparțină cunoscințelor lui ori ale nevestei sale. Deore-ce nu se presupunea, ca dómna Brănescu, care după spusele bărbatu-său zăcea bolnavă în pat, să mērgă în ziua asta pe afară, Todoru se puse la pândă în cofetăria sciută. Întăia și a doua di așteptă înzadar, a treia di însă, spre bucuria lui, ér se ivi dómna cea robustă. Cam o jumătate de oră după intrarea acelei dómne, écă întră un bărbat, care se aședă lângă dómna cea misterioasă. Conversația lor decurse șopotind, numai când și când dómna cea robustă ridea cam nejenată. După aceea domnul, care bătea la ochi cu deosebire prin barbișonul lui cel negru, se scală și plăti. Din puținele lui vorbe Todoru îl cunoscu, că este italianu.

Italianul cu dómna eșiră deodată din cofetăria, dă se despărțira la cel mai de aprópe colț de stradă.

Todoru urmări pe necunoscuta, care

mergea pe stradă tândălindu și care încurind se întelni cu dómna Brănescu. Se părea că amēdou se preumblă pe stradă, în susu și'n jos, fără nici un scop. mai multu din trecere de vreme. Todoru le urmăria câtu de colo ca să nu'l observe. Spre bucuria lui trece bancherul pe dinainte. Elu îi făcu semn, Brănescu îl înțelșe îndată uitându-se în direcțiunea, în care i-o arătă comisarul.

Brănescu stete în locu, se scobórá și se duce la nevastă-sa. Comisarul vėdu cum acesta îi prezentă pe dómna cea robustă și-apoi amēdou se urcă cu bancherul în trăsură.

La a doua întelnire Brănescu spuse comisarului, că dómna cea bānuita este dómna Ovareanu, o prietină a reposatei mātuse a nevestei sale.

„Cunosci pe dómna mai de mult?“

„Nu,“ răspunde Brănescu, „soția mea m'a recomandat o numai ieri, pe stradă, și am luat o cu noi acasă, unde ce e dreptu am petrecutu numai puțin cu dómnele, fiindcă m'am grăbitu la contoaru.“

„Dă soția d-tale nu s'a întelnită

desu cu dómna asta în timpul din urmă?“

„Nu. După cum m'a spus soția mea, după mai mulți ani numai ieri am întelmit o, din întâmplare.“

Celu dintăiu drum alu lui Todoru a fostu cătră poliția criminală, unde în deșertă a căutat după dómna Ovareanu prin toate registrele.

De aici era lămurit, că comisarul se afla în fața unui secret, a căru descoperire poți, că va arunca lumină și asupra stării sufletesci a dómnei Brănescu.

Cătră sérá ședea Todoru éră în cafeneaua de lângă locuința bancherului, când deodată zări pe Italianu preumblându-se de cealaltă parte în susu și'n jos, pe lângă casa bancherului. După câtu timp eși din casă o fată, se prefăcu, ca și căud ar vré să vėdă ce vreme este afară, căud trecu însă pe lângă ea Italianul, fata își scote iute mână de sub șurțu și-i întinse ceva alb, motolitu, ce se părea că tocmai aștepta străinul, pentru-că o ascunse numai decatu.

Câteva minute mai târziu Todoru urmări pe Italianu, care acum se opri la lumina unei lămpi, desfăcu hărtia și ceti și apoi iute intră la poștă. Intrand și

Todoru aici vede pe Italianu, că cumpără două cărți postale, cu cari trecea o masă de scrisu. Comisarul își face de lucru, se duce lângă el și-i dice:

Mē rogă de iertare, nu mai este vre-o penă de prisosu aici?

Italianul mișcă din cap. într'acea Todoru aruncă ochii și ceti adresa: „Dómnei banchere Bră.“

Todoru își făcu de lucru la o altă masă și se mai apropiă odată de străin. Acesta se nēcăji pentru atăta turburare, căci intrerupse scrierea, bāgand iute scrisorea în buzunar. Eșind afară, eșind și Todoru după el, urmăritul se uită de câteva ori înderētu în modu așa de bātător la ochi, încatu Todoru se vėdu silit a nu'l mai urmări.

In dimineța următoare spuse Todoru bancherului, că soția lui trebuie să fi căpătat dela poștă o cartă de corepondență, care pentru dēnsul ar fi de cea mai mare importantă.

„Îți propun să cauți coșulu de hărtia alu soției d-tale, ori să te uiți pe mēsa ei de scrisu, nu cumva vei găsi o cartă de corepondență, ori resturi de asemenea cartă?“ dișe el. „Aflarea corepondenței acesteia ne-ar face mare

de Bismark. Acastă audiență a durat cinci quarturi de oră. Săra a fost prându de gală în castelul regal.

La prându împăratul Wilhelm al Germaniei a ținut următorul toast: „Beau în sănătatea amicului și a ospelui meu, a împăratului Rusiei și pentru dăinuirea amicitiei ce există între casele noastre de mai mult decât o sută de ani, amicitia pe care sunt decis să o cultivă ca pe o moștenire primită dela premergătorii mei.“ — Împăratul Rusiei a mulțămît în limba franceză. Alexandru III a ciocnit paharul cu principele de Bismark, împăratul Wilhelm cu ambasadorul Rusiei.

Belgrad, 12 Octomvre. Regentul Ristic a avut o convorbire cu conducătorul radicalilor Pașici. Resultatul acestei convorbiri este, că regenta va adresa din nou o reprezentațiune către regele Milan în afacerea întelnei reginei Natalia cu regele Alexandru.

Tipuri din viața animalelor.

Pentru popor și tinerime, de Dr. Carol Roth.

Traducere liberă.

Animalele vertebrate.

Mamiferele.

(Urmare și fine).

Ordinea a II-a. Animalele cu copitele împerechiate.

Representanții acestei ordine de animale sunt porcii și ipopotamii sau caii de rin, cari trăiesc prin Africa. Puterea lor spirituală este cam mărginită. Der totuși se observă cel puțin la porc unele trăsuri, din cari se poate conchide la o treptă mai jos de desvoltare. Spre încredințare servesc istorisirile următoare:

Viclenia unui porc.

Pe o corabie se afla odată un câine și un porc. Ei au fost încheiați o prietinie bună laolaltă, mâncau totu din o trocută, se preumblau laolaltă pe coperișul corăbiei și se aședau lângă olaltă când se soreau. În toate erau una, numai asupra locuinței, mai vertosă asupra locuinței de noapte nu se prea puteau înțelege. Câinele durmia într-o bute, der porcul nu avea așa așternut bun, căci în totă sara îl vedeai umblând încoco și incolo necăjit. Când se apropia de butea în care se afla câinele, acesta își arăta atunci dinții; câte-odată însă era porcul norocos și apuca elu dinteu

în bute la culcuș și atunci câinele trebuia să-și caute altă culcuș.

Intr-o sara vremea s'a turburat și a început a ploua. Porcul luneca adeseori pe coperișul corăbiei, câinele zăcea în bute. Semne rele se arătau asupra nopții; porcul însu își sciu ajuta. Elu umbla încoco și incolo și se opri în un unghet ca și când și-ar cănta acolo culcuș, câinele îl urmăria cu privirea. Deodată elu găsi un blid de cusitor, în care se aflau rămășițe de cartofi fierți, îl împinse în un loc de unde putea fi vădută de cătră câine, se întorse cu spatele cătră elu și se prefăcu ca și când ar mânca. Câinele și-a ascuțit urechile; își va fi cugetat în sine că ore n'ar fi bine ca și elu să se împartășească din acea mâncare? Mai anteu a trăganat, der în curându s'a înduplecat și a sărit din bute ducându-se ață la blid. Când a ajuns la blid, porcul s'a departat ca fulgerul de iute dela blidul celu gol și s'a aședat în bute. În acea noapte câinele a trebuit să dormă în un unghet, căci porcul l'a păcălit, a fost mai cu minte ca el; elu s'a fost cugetat înainte cum să înșele pe câine.

Porci dresați.

Un Englez a fost învățat pe un porc la vânătoare. Slud, căci așa-i era numele porcului, era un prietinu mare alu vânătorului și însoția numai decât pe ori și ce vânători. Lui îi plăcea să umble după ori și ce sălbăticiune; pe epuri însu nu voia să-i bage în sēmă. Deși câni se aveau foarte bine cu porcul, totuși nu voiau să mērgă alături cu elu la vânătoare, de aceea Slud însoția singur pe vânători. Elu simția o pasere din o depărtare de 40 de coți și se repeșia asupra ei, asemenea unui câine de vânătoare, până ce o mai ajungea.

Un țeran din satul St. Alben a fost învățat patru porci de-i trăgeau carul și mergea cu ei adeseori la țerg. Unii îi învăț pe porci a juca, alții alte lucruri, cari toate arată, că din porc totu poți face ceva, decât lă dai silință.

Ordinea a II-a. Ramegătoarele.

Animalele acestei ordine, ce se numesc și erbivore sau mănătoare de erbă, trăiesc la olaltă în societăți mai mari sau mai mici numite gireși sau ciurși și sunt conduse de câte un bărbătuș mare și tare, numit taur. Multe animale din ordinea acesta sunt imblândite și folosite ca animale domestice sau de casă. Inșuririle lor spirituale sunt neînsemnate și pentru aceea aceste animale se numesc proște. Der cu acesta numire se botēză mai mult numai acele animale de casă, cari pōte că au devenit proște prin sclăvia cea lungă de

unde steteau birjile, și își căntă o trăsura închisă, se sui în ea și se duse dreptu la telegrafu, de unde espedia dōmnei Brănescu următoarea telegramă: „Este foarte de lipsă să ne înțelegem în cauza sciuntă. Să mē cercetați fără amănare. A. S.“

După acesta se urcă era în trăsura, mână înainte și se opri numai în depărtare de câțiva pași dela locuința lui Brănescu. Peste câteva minute etă servitorul dela telegrafu, cu mai multe depeșe în mână, intră la Brănescu și cam după un sfert de oră etă ese dōmna Brănescu și se urcă într-o birjă, ce trecea pe dinainte.

Todoru poruncesce birjarului său se nu pierdă din vedere birja, în care se suise dōmna Brănescu, ci să se țină bine după ea.

După o cursă lungă, amēndou trāsurile se opriră inaintea unei case, care avea Nr. 22. Dōmna Brănescu se scobōră, intră în casă, se întorse însu numai decât ceva cam turburat.

„Ei!“ dișe Todoru ridēndu singur, „se miră firesce, fiindu că bagă de sēmă, că depeșă i-a adresat o mână nechemată. Der acum să vedem cum stăm“,

mii de ani. Animalele sălbaticale ale acestei ordine stau pe un grad mai înalt, decât cele imblândite.

Rēsbunarea unei cămile.

Cămila este de altminte alu un animal de casă foarte răbduriu și blāndu, der totuși nu trebuie să-ți te încreși pre tare. Dēcă este încărcată prea tare cu povară, atunci nu se scōlă de loc dela pământ și mai bine se lasă a fi omorită decât a asculta și a se scula dela pământ. Când este rău tractată, atunci ușor devine tare rēntaciōsă.

Un Arabu a încărcat odată prea multu pe cămila sa. Simțind cămila că este prea împovărată, nu a voit să se mai scōle dela pământ. Arabul a voit acum să silēscă pe cămila a se scula de jos și a început a-o bate fără milă cu un bătu. Cămila deși a fost bătută, totuși n'a voit să se ridice de jos. Fiindcă Arabul a observat, că cămila a devenit ca turbată de mână, a încetat de a o mai bate și porunci unui servitoru ca să impușeze povara de pe cămila și apoi s'a perdatu din vedere ei. Fiindcă elu era pofitor de a sci ce va face cămila când îl va vedē érăși, făcu o figură de paie asemenea unui om și o imbracă apoi cu hainele sale. După aceea a poruncit ca să se așede acea mătăhală în curte și s'a aședat în un loc ca să vedă ce va face cămila când va vedē acea figură. Indată ce eși cămila din grajd și zări acea figură, se repeșia asupra ei, o trânti la pământ și ca turbată o călcă în picioare. După ce cămila și-a fost rēsbunată, s'a liniștit și a umblat încoco și incolo prin curte. Intr'aceea strigă Arabul pe cămila pe nume din înălțimea la care s'a fost suitu. Cămila își ridică capul, se uită la domnul ei care se afla sus, și încep a fugi sfōrându de turbare asupra lui, der mai nainte de ce ar fi ajunsu acasă, a cădută mortă la pământ de mână.

Simpatia cerbilor.

Un forestieru a fost rănit cu ocaziunea unei vânătoare pe un cerbu, fără ca acesta să fi cădută mortă numai decât. Elu s'a dus o bucată de vreme totu pe urma cea roșită cu sânge și a audit într'un târziu după nisce tufe nisce gemete amare. Apropiandu-se cu prevedere și observat pe pământu pe cerbul celu rănit. În momentulu, în care a voit să omōre prin o a doua împușcătură pe cerbul rănit, a audit un sgomotu printre tufe și a vădută apropiandu-se de cerbul rănit alți doi cerbi, cari se uitau trist la soțul lor celu rănit.

Forestierulu stăt puținu timp li-

niștitu ca să vadă ce se va mai întēpla. Elu a audit pe cerbu din ce în ce mai tare gemēndu, și ceilalți îi răspundeau érăși cu gemete milōse, mai în urmă tăcură și-i lingeau ranele. Acastă împrejurare a făcutu de și-a uitat de dureri, căci nu a mai gemut.

După-ce forestierulu a privit timp îndelungat la această iconă, a sfērșit prin o împușcătură bine ochită suferințele animalului.

Capra.

Capra este acel animalu dintre ramegătoarele imblândite, care și-a perdatu mai puținu decât toate celelalte libertatea sa personală. Ea nu a devenit de totulu totu sclavă ca nēmurile ei. Despre înțelepciunea ei se istorisesc multe istorie plăcute. Brehm ne încredințază, că mama lui putea să afle cum se cade dela caprele ce le avea, că ore au fost nutrite și îngrijite după cum a fost porunca, sau că servitorii pōte că și-au uitat de datorința lor. Mama lui Brehm avea numai să se infățeseze la ferēstră și să le cheme. Dēcă cumva caprele nu erau îngrijite, atunci sberau cumplit când audiau versul dōmnei lor, er când erau pre depințu îngrijite, atunci tăceau cu cerbicoșia. Totu așa făceau și când erau pedepsite. Dēcă cumva au fost intrat în o grădină și au fost scōse afară cu băta. atunci suferiau tăcēndu bătaile. Când însă le da servitoru în grajd câte o lovitură, sberau numai decât grozav.

Ōia.

Ōia este celu mai hēbēucă dintre animalele de casă; ea și-a perdatu cu totulu neatērnarea sa și ar peri fără de scutul omului. Un berbecu câtu de tare nu pōte ca să țină luptă cu un câine, deși are cōrne foarte puternice. Frica la oi așa este de incubată, încat de multe ori s'au prăpădit turme întregi de oi, căci s'a întēplat, că una s'a speriat când a ars într-o curte și a năvalit în un grajd; spāriandu-se și și celelalte au urmat pe cea dintăiu și ne mai putēnd fi scōse afară au ars cu toate în grajd, ba s'a întēplat că o ōia s'a spāriat și a sărit în o prăpastie: cele ce au fost cu ea au urmat și s'au prăpădit cu toate. Conducerea sau păstoria oilor, luandu-se afară în tēmplările rele, este puținu ostenicōsă. Cu ajutorul unui câine bun și învățat păstoresce cu ușurință ciobanulu oile, cari nu au nici-odată voia lor propriă.

Viclenia unui bivolu.

Bivolulu din țera Cafrilor din Africa este un animalu sălbatic și ațaciōs, și ori-și-ce lucru, ce-i pare străinu, îl întărită foarte tare. Cei ce călătoresc prin Africa adese-ori își perd boii dela jug când se întēnescu cu bivoli sălbatici. Căci aceștia indată ce zăresc pe soți de ai lor în jug, năvalesc cu cōrnele pe boii cei imblândiți, chiar și camilele sunt atacate și omorite de cătră acești bivoli.

Odată a plecat un Cafru la vânătoare și a rănit pe un bivolu bătrānu. Acesta se retrase în desișul pădurei și Cafrulu, carele a fost de credință, că bivolu este rănit de morțe, merse repede pe urma lui. De abia a străbătut ca la o sută de pași în pădure, elu aude lângă sine un sgomotu și mai înainte de ași veni în ori, se simte atacat de cōrnele bivolului și svirlit în aer. Spre norocirea lui a cădută pe crengile unor tufe dese și astfel și-a mântuit viața; bivolu, care nu și-a mai putut acum ajunge jertta sa, s'a perdatu prin pădure. Bivolulu de bună sēmă s'a ascuns în pădure ca să pāndescă pe vânătoru. Acesta s'a dus apoi acasă alegāndu-se cu unele cōste frēnte. Destulu că la vânătorulu bivolilor nu s'a mai dus.

Un alt vânătoru a fost rănit la o vânătoare asupra bivolilor un vișel

serviciu. Când cercetezi însu, fi cu mari băgare de sēmă. Mie mi-se pare, că în casa d-tale toți pașii îți sunt observați și omēni, cari servesc pe soția d-tale, pe lângă aceea își au o legătură secretă în casa d-tale, despre care, după convingerea mea, nevasta d-tale nu scie nimic.

Todoru descrie acum pe scurtu pe fata, care dēduse Italianului hārtia. Bancherulu recunoscu, că aceea nu pōte fi alta, decât fata lui din casă.

A doua și Brănescu dete comisarului două bucăți dintr-o cartă de corespondență, pe care le gāsise în coșulu de sub masa de scrisu a nevastei sale.

Pe una din bucăți era datulu poștei și se vedea din această bucată, că în faptă este ruptă din corespondența dorită. Pe a doua bucată era subscrierea „A. S.“ și cuvintele: „Să mē însciunțati!“

„Prea bine“, dișe Todoru, „și aceste bucăți de hārtia ne vor servi la deslegarea gāciturii. Vrēu să încercu ceva, care pōte e prea cutezat, ceea-ce însu ne pōte fi de mare folos.“

Todoru pāsă acum pe bancheru, se duse la celu mai de aproape locu,

plăti birjarului și elu intră în cea mai d'apropie trafică de tutun, cere cartea de adrese și găsi că la Nr. 22 locuesce o dōmnă Anitta Simondi, de profesiune modistă. Imediat după asta se duse Todoru la biroulu de poliția din despărțemēntulu acela, se legitimă acolo ca comisarulu din secția criminală și deschise registrulu locuitorilor de acolo. La Simondi află că a fost pedepsit de patru ori pentru înșelătoria și că este în prepus de a fi pāscălitore.

După acestea Todoru se duse dreptu la bancheru, pe care din norocire îl află acasă.

„Dōmnule Brănescu“, întrebă elu numai decât, „are soția d-tale credință deșertă?“

„Nu are“, răspuse bancherulu, „celu puținu eu nu sciu să fi superstițiosă.“

„Cu toate astea se află în mânilor unor înșelători, cari o amētesc cu totu felulu de minciuni. Der acum am trebunță de o cartă de vizită d'ale soției d-tale. Te rog să mi-o trimiți încă astăzi într-o epistolă.“

Cu acestea se depărtă comisarulu. (Va urma).

elū tocmai voia ca sē-i dea lovitura cea mai de pe urmă vițelului, când acesta a răcnitū în modū fōrte plāngătorū. Acestū răcnetū a trebuitū sē fiā unū semnū, căci ciurda de bivoli s'a întorsū repede înderētū la vițelū și vēnătorulū de abia a mai avutū timpū sē se suie pe unū arbore din apropiere, căci ciurda a și datū rōtā împrejurulū arborelui și nu-mai după ce au vēdūtū cā potrivniculū nu pōte sē fiā ajunsū, s'a depārtatū după ore care timpū.

Bivolii din Europa încă suntū cam rēntācioși și iuți la mână; în țera un-gurēscā de multe ori se și întēplā, cā boii din jugū cadū jertfa unorū bivoli.

Ordinea a 13-a. Nedințatele.

Ordinea acēsta a sugētōrelorū lip-site de dinți a datū prilejū la istoriō-rele cele mai fabuloase și totuși nu cunōsemū multe despre viēta lorū spiritualā. Multe animale din acēstā ordine parū a fi hēbēuce, dēr trebue sē luāmūși aceea în cumpānā, cā cele mai multe din aceste animale suntū animale de nōpțe, cari au fostū observate ziua, când lucrarea lorū este tare neînsemnatā. De bună sēmā cā cu timpulū se va da prilejū a observa în grādinele cu animale cu deamēnun-tulū aceste animale.

Cele ce s'au dīsū se adevērescū prin observāriile făcute asupra unui animalū numitū bradipū, ce se mai numesce și „leneșū“, din grādina zoologicā din ora-șulū Amsterdam. Acestū bradipū asculta când ilū chieama-i pe nume, se suia iute pe pomī, se juca acolo și și arāta plā-cerea când primia cāte o bucăturā bună sēu nițelū zaharū.

Tocmai așa puținū îndestrați cu da-rurī spirituale mai suntū încă și dasipiī, sēu animalele cari suntū întinse cu o pele grōsā; māncătorii de furnici și animalele, cari au soldī pe corpulū lorū, dēr totuși s'au pututū ține mai multū timpū în prinsōre și imblāndite pān' la unū gradū ōre-care.

Ordinea a 14-a. Chitulū.

Vrednicā de amintire este iubirea de mamā a chitului, fiindcā aceste animale în altā privință dau prilejū prea puținū de a se cunōsce mișcarea lorū spiritualā. Chitulū celū tinērū ușorū este harpunatū, fiindcā pericolulū îi este cu totulū ne-cunoscutū. Dēcā s'a întēplatū acēsta, adecā cā a fostū împunsū cu unū felū de lance, la care se aflā unū cārligū, (care lance dēcā intrā odatā în unū corpū nu o mai poț scōte afarā, căci o opresce cārligulū) atuncī și arātā muma lui unū gradū așa mare de iubire încātū prin acēsta devine mai totdeuna în mânăle vē-nătorilorū. De multe-orī se întēplā, cā vēnătorii în adinsū vēnezā cāte unū puiu de chitū, deși nu tragū mai nicī unū fo-folosū din elū, ca cu atātū mai ușorū sē prindā apoi pe muma lui, căci ea îndatā ce sēmte, cā puiulū ei este prinsū, grā-besce iute la elū, ilū împintenā la fugā, ilū ia sub aripi și ilū ridicā la suprafața apei ca sē pōtā rēsufia. Pānā ce puiulū trāesce, muma-sa nu-lū părăsesce de locū, așa încātū cu ușurință este și ea strā-punsā cu harpuna și apoi omoritā.

Potnalulū stā pe o trēptā mai înaltā spiritualā decātū chitulū, vēnarea lui încă este împreunatā cu marī pericole pentru vēnătorī.

Ordinea a 15-a și 16-a. Animalele pungōse și cele monotreme.

Aceste douē ordini mai din urmă de sugētōre au sē și mulțāmēscā pozițiunea acēsta a lorū sistemului lorū particularū de desvoltare, care este astfelū întocmitū, încātū ordinea animalelorū pungōse sēu a acelorū animale, cari au sub burtā o pungā, mai cā s'ar putē privi ca o sub-clasā a acelorālate sugētōre. Atātū din animalele pungōse, cātū și din cele mon-treme au fostū unele prinse și imblān-đite numai decātū, dēr fiindcā nu au

pututū fi mai multū timpū ținute în viēță, prinse fiindū, nu s'a pututū observa viēța lorū.

Din traista cu minciunile.

Sub carū mī-ai așternutū?

Era odatā unū omū grozavū de ur-suzū și de cicālıtorū. Nu-i puteai intrā'n voia, Dōmneferesce, și umbla totū bom-bāniudū și totū necājitū, de par' cā tōtā lumea i-ar fi fostū dușmanā. Și așa, cum era, ilū pusesse pēcatele de se mai și in-surase. Vai de biata nevastā-sa!... Umbla sērmana pe lāngā elū totū în vērfulū degetelorū, le făcea tōte cum scia ea mai bine, muncia, alerga, se străduia... dēr ca sē-i placā ceva din cāte le făcea ea și sē audā și ea vre-o vorbā bună dela elū, te-au feritū sfințiī. Ba cā-i slutā, ba cā-i nevoiașā, ba cā n'are sporū la nimicū și cā se prāpādescū tōte sub mânăle ei; sciți ca omulū, care cautā cērta cu lumānarea.

Ș'apoi d'arū fi fostū numai cu cērta, calea-valea; dēr unde sē se mulțāmēscā elū numai cu atātū! Mi țī-o inhāța cāte-odată, sērmana, de plete, și-o cārpiā ș'o tārnoșia, de gāndeai cā atāta-i e și mai multe nu. De multe-orī trebuiau sē scie vecinī, ca s'o scape pe biata femeia din mânăle nebunului de bārbatū.

Intrō sērā dumnelūi vine ceva mai tārđurū de obiceiū. Se vede c'o fi avutū de lucru unde-va, sēu pōte s'o fi abātutū nițelū și pela dughiana lui jupānū Herșcu, sē și mai ude pārdalniculū de gātū c'unū stropū douē de rachiu, sciți, ca omulū muncitorū, care par'cā nu și simte inima la locū pānā nu-i dā ș'unū picū de u-dāturā.

Sērmana nevastā, sciindu-i firea des-tulū de bine și temēndu-se sē nu dea de vre-o posnā, umbla ca unū prisnelū în tōte părțile, cu ochiī țintā la elū, și cānta se i-le facā tōte pe placū. Cātū ai bate în pālmi cina era gata, lāngā cinā unū picū de bēuturicā adusā totū dela jupānū Herșcu, pe cāte-va pārechī de ouā, și după cinā nevastā-i puse fru-mușelū pe masā pipa curățitā cum tre-bue și jeșcăulū cu tābacū, și după ce dumnelūi își umplū pipa și o îndesā bine cu degetulū, îi aduse unū cārbune pe vātrārū, ca sē și-o aprindā.

Se vede, cā cina-i căduse bine drā-guțulū de bārbățelū, căci după māncare elū nu mai începu cērta, ca de obiceiū, ci luāndū pipa ntre dinți, își vedū de pi-patū și nu mai dīse nicī cārcū. Nu-i vorbā, din cānd în cānd totū mai în-creția elū din sprīncene și mai arunca cāte-o cātăturā crucișā spre nevastā-sa, dēr asta era lapte cu pāsātū. Sērmana femeia mulțāmi lui Dumneșeu, cā de astā-datā l'au mai lāsātū nābādāile pe dumnelūi și se grabī sē-i facā patulū, ca sē se vadā la o parte cu dēnsulū pe ziua aceea.

Era o nōpțe din cele mai frumoșe de-ale lui Māsalarū. Cerulū era seninū și sēmēnatū cu mii de stele, vēsduhulū era liniștitū, de par'cā nu țī-ar fi mai venitū sē intri în casā, ci totū afarā ai fi voitū sē rēmāi.

„S'asternū afarā, c'o fi mai bine de-cātū în casā“, dīse femeia în gāndulū sēu, și cum gāndī așa și făcū. După-ce așternū, chemā bārbatulū la culcare și după ce se inchinarā, se dēdurā amēndoi la odihnā.

Bārbatulū avea poftā de vorbā.

„Tu nevastā, ce felū de stele orū fi ālea de colo?“ întrebā elū arātāndū cu mână spre cele șēpte stele frumosū lum-inātōre din partea despre mēdā-nōpțe a cerului.

„Ce stele sē fiā, bārbate dragā“, rēs-punse cu grabā femeia, bucurāndu-se din adēnculū inimei, cā posomoritulū ei de bārbatū o mai invrednicēsce și pe ea odatā cu o vorbā; apoi nu scii, cā āla e carulū; așa-i dīce tōtā lumea.“

Da bārbatulū nicī una, nicī douē, ci unde sē rātesce la ea necājitū:

„Apoi bine, fire-ai a draclui muere

de nimicū, da tu sub carū mī-ai așter-nutū? Așa mē cinstesc tu pe mine?“

Și ține-te, nene, lā'njurāturi și la bātāi, de era mai mai s'o prāpādescā pe biata femeia. Norocū și acuma cu ve-cinī, cā altfelū cine scie ce s'ar fi mai întēplatū.

Așa suntū ōmenii poteași și suciți, și așa a fostū și omulū, despre care v'am povestitū. Sandu.

MULTE SI DE TOATE.

Vrabia proscrisă.

În America de nordū vrabia este pusā din partea oficiului în stare de acu-sare. Actulū de acusare, prelucratū de secția ornitologicā a ministeriului de agro-nomiā, este mare de patru sute de pa-ginī și conține mārțurisirile a trei mii de mārțurii cu trecere. Totū ce s'a vor-bitū rēu despre vrabiā de unii și de alții, aici se repetēzā într'unū modū ofi-ciosū și nu se recunōsce nimicū bine despre vrabiā. Ea este acusatā de trei mii de mārțurii gata sē jure, cari au studiatū ființa sa criminalā. Cā ea in-ghite bucate în mēsūrā fōrte mare și pustiesce legume și pōme. Ea nimicesce viile, pomii și sēmēnăturile. Ea chin-esce paserile indigene, cari cāntā și suntū folositorē și le gonesce din cuiburile lorū fără ca sē întēmpine resistanță. Strigātulū ei obraznicū, monotonū și rēu sunatorū, nārāvurile lorū lārmuitoare și iubitōre de cērta și aplicarea ei spre mūrđārīa suntū cauzele cā ea este peste totū urgisitā. Ea este în tōtā privința o blāstāmātā de rēndū. S'a propusū, cā vrabia sē fiā nimicitā prin inpușcare, spānđurare și otravā, prin stricarea cuibu-lui ei și prin gonirea din tōte ascunđetōrile ei de nōpțe. La casū dēcā vrabia va fi grasā, va fi socotitā ca pradā de vēnatū și va fi mistuitā. Autoritāțile legislative ale statului suntū provocate, sē facā legī pentru stīrpirea vrabiilor. Când a fostū vrabia adusā din Europa, atuncī a fostū o mare bucuriā și ea devenī pasērea cea mai popularā. Totuși apucăturile ei rele au fostū în curēndū cunoscutē și iubirea față de ea totū așa de iute se schimbā în urā grozavā contra ei.

Carnot, victima maniei de colecțiuni.

Dupā cum anunță o fōiā din Parisū, acum de curēndū Carnot, președintele republicei franceze, fū în Fontairebleau, într'unū modū surprīndētorū, victima maniei de colecțiune, care merse pré departe. Intrāndū Carnot în curtea cas-telului, se întreținū în convorbiri cu mai multe persōne din apropiere și și răđimā umbrela sa de grilajū. Unū domnū bine îmbrācātū folosi acestū momentū, ca sē punā mână pe umbrelā, însă fū surprins și datū pe mână poliției. Acolo se aflā, cā elū face parte dintr'o familiā englesā distinsā, și cā numai din aceea causā și-a însușitū umbrela, „ca sē o încorpo-reze la colecțiunea sa ca pe unū docu-mentū memorabilū“. Din cauza acēsta Carnot fū adēncū mișcatū, și nu numai cā liberā pe hoțulū, care voi sē-i fure umbrela, dēr îi dēdū și obiectulū dom-nței lui, care astfelū cāștigatū, cāpētā în ochiī noului posesorū și mai mare valōre.

„MESERIAȘULŪ ROMĀNŪ“

Asociațiune de creditū și depuneri, Brașovū.

Dare.	Estrasū din Maestru pro 30 Septembrie 1889.		Avere.		
	flor.	cr.			
Credite	24,275	—	Capital	32100	—
Cassa	361	—	Depuneri	5492	70
Spese generale	35	06	Creditori	6752	12
Mobiliarulū	418	80	Inventariu	14	99
Spesele de fondare	140	—	Interese de escompt.	1507	07
Competințe	13	60	Fond de rezervā	100	—
Darea	51	02	Profit și pierdere	30	25
Salarie	204	—	Interese transitorii	171	—
Diverse	50	—	Tacse de inserțiuni	31	50
Interese la depuneri	135	77	Provisoriulū	19	80
Interese la ct. crte	216	28			
Cuote	20,318	40			
	46,219	43		46,219	43

Brașovū, 30 Septembrie 1889.

G. M. Zănescu, casierū-comptabilū.

Ocotirea animalelorū folositorē în China.

Gubernorulū din Ning-Po (cetate în China, provincia Ce-Kiang) a publicatū acum de curēndū unū circularū cārā țēranii din cerculū sēu. Circularulū e compusū din șirurī de cāte șēse silabe, ca în genere decretēle pārintesce ale administrațiunei chineze, și conține urmātōrele: Brōscele, cari vē vinū înainte pe cāmpurile vōstre, deși suntū nisoa lucruri micī, cu tōte acestea după forma lorū suntū ființe omenescē. Ele pāstrēzā în tōtā viața lorū iubire față de pāmēntulū nascerei lorū și nōptea cāntā cu voci lāmurate în concerturī melodice. Pe lāngā aceea apērā sēmēnăturile vōstre, nimicindu lācustele și astfelū se facū vrednice de recunoscința vōstrā. Pentru ce mergeți nōptea afarā cu felinarele aprinse, ca se prīndeți aceste ființe ne-vinovate și folositorē? Nicī vorbā, suntū gustuōse cu urezulū vōstru, însă este o faptā fără inimā sē le tăiați. De aici înainte este opritū sē vindeți ori sē cumpērați brōsce, și aceia, cari nu vorī asculta de porunca nōstrā, vorī fi fōrte aspru pedepsīți. Mai suntū după aceea vrābiile, cari în anutimpulū lorū cāntā atātū de frumosū pe arbori. Ele nu suntū ca tigrii, ca leopardii sēu ca lupii, cari îndatā ce se facū mari, își însușescū obiceiulū sē vateme ōmenii. Așadēr, pentru ce mergeți cu rețelele vōstre pe coline și în pāduri, ca se le prīndeți? Sciți voi, cā e lucrū dobitocescū, pe cai slabī sē-i omoriți și sē-i mistuiți? De aici înainte este opritū sē prīndeți aceste douē specii de animale. Inșē sē nu vē nutriți cu speranța, cā dēcā vē veți opune poruncei mele, pedēpsa vē va fi micā“.

O pāreche interesantā de cārți de jocū

s'a vēndutū în dīlele acestea cu 1500 franci prin licitațiune publicā. — Aceste cārți suntū din suta trecutā și conținū unū șirū de desemnuri și figurī din timpulū domniei reginei Ana și lup-tele maritime ale timpului aceluia. Regina de inimā e reprezentā prin re-gina Ana, Regele de inimā este prin-țulū George de Danemarca, regina de cuadratū este regina de Danemarca, regina de spatiā e principesa regalā de Prusia și regina de negru este princi-pesa Ana de Rusia. Celelalte figurī re-presentā pe bārbății de statū ai tim-pului aceluia.

Adēncimea cea mai mare a mārēi

este, după cum cetimū în „Iron“, în Oceanulū atlanticū între insula Tris-tan d'Acunha și gura rīului Rio de la Plata. Fundulū s'a găsitū la o adēncime de 40,236 de urme. Acēstā adēncime întrece cu 17,000 de urme înălțīmea muntelui Everest, a celui mai înaltū munte de pe pāmēntū. În nordulū ocē-nului atlanticū, spre sudū de Finlandā nouā, se ajuunge cu cumpōna perpendi-cularā o adēncime de 27,480 de urme, er mai josū spre sudū dela insula Ber-muda este adēncimea de 34,000 urme. Adēncimea aproximativā din Ocēnulū pacificū între Japonia și California este de ceva peste 12.000 urme, între Chili și insula Sandvichs de 15.000 urme și între Chili și Seelanda nouā de 9.540 urme. Adēncimea aproximativā a tutu-rorū mārilorū este între 12.000 și 15.000 urme.

Regulă de rimători din Steinbruch. La 7 a. starea rimătorilor a fost de 117.059 capete, la 1 Oct. au intrat 1298 capete și au rămas 986 rămânând la 8 Octomvre un număr de 117.372 capete. — Se notează: marfa ungară veche, grea dela 41 cr. până la 42 — cr. marfa ungară tineră grea dela 44 — cr. până la 46 cr. — cr. de mijloc dela 45 cr. până la 46 cr. — cr. de mijloc dela 41 până la 42 — cr. — de mijloc dela 44 1/2 cr. până la 45 cr. ușor dela 46 — cr. până la 48 cr. — Marfa de România de Băkonj grea dela — cr. până la — cr. transito mijloc grea dela — cr. până la — cr. transito ușor dela — cr. până la — cr. transito dtto țepoșă grea dela — cr. până la — cr. transito mijloc dela — cr. până la — cr. Marfa sârbescă grea dela 43—44 cr. transito, mijloc grea dela 43—44 cr. transito, ușor dela 44—45 cr. Porc îngrășați de un număr dela — cr. până la — cr., îngrășați cu porci dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 1/2.

Trageri la sortii.

Losuri Milano (10 lire) s'au sortat la 1 Sept. seriele: 19, 26, 47, 94, 132, 271, 353, 394, 488, 547, 566, 604, 681, 694, 780, 817, 833, 946, 988, 1015, 1060, 1150, 1168, 1355, 1529, 1554, 1684, 1788, 1827, 1858, 1862, 1870, 1877, 1943, 1954, 2113, 2179, 2198, 2205, 2240, 2256, 2266, 2274, 2382, 2405, 2473, 2578, 2600, 2604, 1671, 2732, 2758, 2785, 2804, 2901, 3079, 3316, 3125, 3288, 3325, 3404, 3463, 3532, 3386, 3646, 3674, 3677, 3678, 3704, 3737, 3462, 3879, 3897, 3912, 4042, 4073, 4081, 1044, 4222, 4365, 4416, 4542, 4576, 4595, 4633, 4725, 4808, 4886, 4891, 4938, 5064, 5081, 5175, 5205, 5254, 5272, 5504, 5506, 5529, 5606, 5614, 5623, 5700, 5848, 6040, 6048, 6101, 6185, 6189, 6377, 6393, 6408, 6543, 6614, 6666, 6688, 6857, 6909, 6943, 6953, 7002, 7097, 7166, 7207, 7269, 7270, 7311, 7341, 7352, 7459.

Losuri rusesi din 1866 s'au sortat la 13 Sept. pentru amortisare, seriele: 221, 521, 871, 1023, 1100, 1130, 1271, 1278, 1338, 1418, 1875, 2272, 2380, 2484, 2700, 2852, 2888, 2892, 2966, 3150, 3210, 3608, 3620, 3848, 3854, 4107, 4781, 5582, 5715, 6206, 6288, 6363, 6433, 6589, 7018, 7029, 7248, 7668, 7869, 7962, 8231, 8387, 8713, 9005, 9438, 9523, 9728, 9893, 10113, 10206, 10458, 10675, 10696, 11506, 11512, 12063, 12252, 12297, 12674, 12978, 13021, 13093, 13184, 13517, 13575, 13597, 13671, 15417, 15944, 16145, 16221, 16223, 13907, 16309, 16328, 16734, 17387, 17412, 17876, 17970, 18054, 18231, 18264, 18319, 18699, 18889, 18953, 19307, 19308, 19337.

Dela 1/13 Dec. a. c. numerii cuprinsi in seriele acestea se rascumpara la 125 ruble. Interesele inceta cu 1/13 Sept. a. c.

Cursul pietei Brasov
din 12 Octomvre st. n. 1889.

Bancnota romanesca	Cump.	9.43	Vand.	9.45
Argintu romanesca		9.36		9.39
Napoleon-d'or		9.44		9.46
Lire turcesca		10.72		10.75
Imperiali		9.72		9.75
Galbini		5.57		5.60
Seris. fonc. „Albina“ 5%		101.—		102
„5%”		98.50		99.—
Ruble rusesca		1.22		1.23
Mareci germane		11.60		11.62
Discountu 6—8% pe anu.				

Bursa de marfuri din Budapesta dela 9 Oct. 1889

Semințe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grâu Bănățenesc	79	8.60	8.70
Grâu dela Tisa	79	8.55	8.65
Grâu de Pesta	79	8.60	8.70
Grâu de Alba-regala	79	8.60	8.70
Grâu de Bácska	79	8.60	8.70
Grâu ung. de nord	79	—	—

Semințe vechi ori noue	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
			dela	până
Săcară		70—72	7.05	7.08
Orz	Nutrefu	60 62	6.10	6.30
Orz	de vinars	62.64	6.80	7.50
Orz	de bere	64.66	8.—	9.50
Ovesu		39.41	6.85	7.30
Cucuruz	bănăț.	75	4.85	4.90
Cucuruz	altu soi	73	4.75	4.80
Cucuruz	”	—	—	—
Hiriscă	”	—	5.30	5.60

Producte div.	S o i u l u	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungar. francesă	42.—	46.—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
Oleu de rap.	roșiă	43.75	44.—
Oleu de in	rafinat dublu	7.30	7.50
Uns. de porc	dela Pesta	55.—	56.—
—	dela țera	—	—
Slănină	dela țera svântată	46.—	47.—
Său	afumată	56.—	57.—
Prune	din Bosnia în buți	—	—
Lictar	din Serbia în saci slavon	—	—
Nuci	nou	—	—
Gogoși	bănățenesc	—	—
Miere	din Ungaria ungaresc	—	—
Ceară	sârbesc	—	—
Spirt	brută	120	121
—	galbina strecurată de Rosenau	13.50	13.75
—	brută	17.—	17.50
—	Drojduțe de spirt	—	—

Cursul la bursa de Viena
din 11 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aur 1%	100.35
Renta de hartiă 5%	95.65
Imprumutul căilor ferate ungare	114.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	—
Renta de hartiă austriacă	53.90

Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)

Bonuri rurale ungare	112.—
Bonuri rurale ungare	87.90
Bonuri croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vin ungaresc	99.50
Imprumutul cu premiul ungaresc	138.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	128.—
Renta de argint austriacă	83.70
Renta de aur austriacă	109.80
Losuri din 1860	138.25
Acțiunile băncii austro-ungare	922.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	317.75
Acțiunile băncii de credit austr.	306.75
Galbeni împărătesci	5.66
Napoleon-d'or	9.46
Mărci 100 împ. germane	58.25
Londra 10 Livres sterlinge	119.50

Bursa din București din 10 Oct.

Valori	%	se cump.
Rentă română perpetuă 1875	5 1/2	98.—
Rentă română amortisabilă	5 1/2	98.—
dtto	4 1/2	82 1/2
Rentă rom. (rurale convertite)	6 1/2	102.—
Oblig. de stat C. F. Române	6 1/2	—
idem	5 1/2	—
Imprumutul Openheim 1866	5 1/2	—
Imprumutul Oraș. București	5 1/2	86 1/2
idem	5 1/2	—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciar rural	7 1/2	103 1/2
idem	7 1/2	96 3/4
Credit Fonc. Urb. din București	7 1/2	102 3/4
idem	6 1/2	101.—
idem	5 1/2	91 3/4
Credit Fonc. Urban din Iași	5 1/2	73.—
Oblig. Casei Pensiuilor fr. 300	10 fr	250.—
V. N.	—	—
Banca Națion. ult. div.	73.95	500
Dacia-România ult. div.	24 lei	200
Naționala de asig. ult. div.	18 lei	200
Banca Rom. ult. div. fr. 10	—	500
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	—	250
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	—	250
Soc. Rom. de Hartie ult. div.	—	100
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	—	200
Națion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hartie ult. div.	—	—
Agio în Bursă	—	0.02 1/2
Rubla de hartiă	—	—
Banca Națion. a României	—	—
Scompt.	6 1/2	—
Avansuri pe efecte	7 1/2	—
Avansuri pe Lingouri	7 1/2	—

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

FUNDATĂ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATĂ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVŪ, PIAȚA MARE No. 22.

Acestu stabilimentu este provăduțu cu cele mai noue mijloce tehnice și asortatū cu totu felulū de caractere de litere din cele mai moderne. este pusū în pozițiune de a putea escuta ori-ce comande cu promptitudine și acuratețā. precum:

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
PENTRU TÔTE SPECIILE DE SERVICIURI.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

COMPTURI, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORI, CUVERTE,
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURI.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE INMORMENTĂRI.

Comandele eventuale se primescū în biurulū tipografiei, Brașovū, piața mare Nr. 22, etagiulū I, cătrā stradā. Comandele din afarā rugāmū a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovū.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65
p. Meter glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) —
Weisse Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45 p. Meter—
gemustert (circa 150 versch. Qual.)—versendet roben- u. stückweise porto- u. zollfrei das **Fabrik-Depôt G. Henneberg** (f. f. Hoflieferant), **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

„ALBINA“,
institutul de credit și de economii
Filiala Brașov.

Amanetază mărfuri
cu interese de 6 până la 7°

in sensul regulamentelor ei referitoare. — primește mărfuri spre imaginare în magazinele ei proprii de lângă gară, de asemenea închiriază pe teritoriul ei și locuri pentru depozitare.

Informațiuni mai de aproape se pot lua zilnic în biroului institutului, piața No. 90, dela 8—2 ore d. p.

84,19

AVISŪ.

167,6—6

Dela 1 Octomvrie st. n. cancelaria avocatului

IOSIFŪ PUȘCARIU

se află în

PIAȚĂ No. 90, ETAGIULU I.

(lângă Filiala „Albina“).

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscut tuturor D-lorū abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Efectuează la casuri de strămutare dintr'unu locu intr'altulu cu calea ferată, cu vaporulu și pe șosele transportulu obiectelor prin **CARELE LORŪ PATENTATE** pentru

TRANSPORTUL DE MOBILE

ce se închid. Fiindu aceste care tapetate completu înăuntru și aședate pe arcuri se economisesc împachetarea precum și descărcarea și reîncărcarea obiectelor.

125,12

Nru. 11,589—1889.

53.M.6-1

PUBLICAȚIUNE.

Din fundațiunea D-rului med. Ioan Plecker sunt de a se da de cătră subscrisulu magistratulu în împrumut 2000 fl. v. a. cu 5%, camătă și 1% amortisițiune pe lângă amanetare de hipotecă și asigurare prin cărțile funduare.

Brașov, 5 Octomvre 1889.

Magistratul crășenesc.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciureu.

PRIMA CONCURENȚĂ

Fără merit și fără spese, trebuie să facem gigantulu Lager-en-gros in bant, pentru ca să câștigăm clientela durabilă. Deci fie-care să se adreseze primei concurențe, care pentru bani câștigați cu sudore multă, voieste să aibă haine trainice și frumoșe pe unu preț de necredut, aproape cu 50%, mai efint ca ori unde, astfel costă acum unu completu

Costumul de bărbați pentru iarnă și toamnă făcutu din materiă curată de Brunn seu Reichenberger, în tôte culorile frumoșe, netedă, cu dung seu carată, după fasonulu celu mai nou vienesu, nu mai: calitatea 1 fl. 6.75, calit. 2 fl. 8.75, calit. 3 fl. 11.50, calit. 4 fl. 15.

Pantaloni separați pentru toamnă și iarnă totu din materiile susu amintite, fason demn de laudă, calit. 1 fl. 1.95, calit. 2 fl. 3.50, calit. 3 fl. 5, calit. 4 fl. 6.50.

Haine pentru copii și băieți, din materiile cele mai bune și mai trainice pe prețuri ridicole: dela 8—13 ani fl. 4.50, 6.75, 8, 10. Dela 3—8 ani fl. 2.50, 3.50, 4.50 și fl. 5.50.

Pardesiuri, din bucăți trainice grôșe de Stiria, cu căptușelă trainică cu 5 buzunare pe prețulu de batjocură de fl. 5.25, 6.50 și fl. 8.50.

Rocuri de iarnă (paltone din materiă fină grôșă seu Palmerston, în tôte culorile moderne, prin croirea cea escelentă potrivită pentru ori-ce timp), cu căptușelă caldă de lână, aproape pe prețulu muncii dela calitatea 1 fl. 8.50, calit. 2 fl. 10.50, calit. 3 fl. 12.50, calit. 4 fl. 15.

Mentschicoff din materiă cea mai bună, mai trainică, netedă ori desinată, cu căptușelă de lână carată, bine făcută, fason forte escelentă, calit. 1 fl. 11.25, calit. 2 fl. 13.50, calit. 3 fl. 15.75, calit. 4 fl. 18.

La comande din provinciă este destulă ca măsură: grôșimea peptulu, lungimea brațelor și a piciorlor; la băieți și copii nu mai etatea. Trimiterea cu îngrijire se face prin susu numita casă seu prin c. r. mandaturi postale. Acelea, cari nu se potrivesc, fără obiecțiune, vor fi primite înderētū seu schimbate cu altele. A se căpeta prin

Primulu Depot centralu de haine alu lui Alois Schäfer, Viena,

VI., Schmalzhofgasse 3/17.

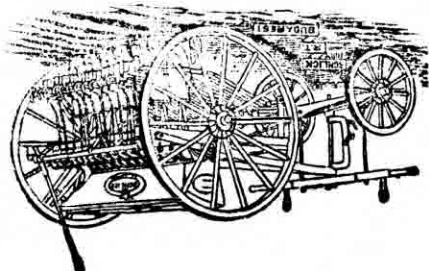
N. B. Din causă că amintulu apare mai rar și noteze bine adresa. 179,3—1

Turnătoria de feru și fabrica de mașini a lui SCHLICK.

SOCIETATE PE ACȚII ÎN BUDAPESTA

FABRICA ȘI DIRECȚIUNEA:
VI. Aeuss. Waitznerstr. 1696—1699.

BIROUL ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULU:
VI. Podmaniczkygasse 17.

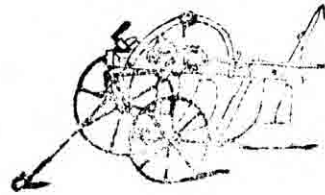
GARNITURI DE TREIERATŪ CU VAPORŪ ȘI CU VĒRTEJŪ (GÖPEL).

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 fiare.

Mașini de sēmēnatū în brazdă „HALADAS“

ale lui Schlick.

Mașini de sēmēnatū care împrăstie grânțele.

Pluguri-Royal patent. ale lui Schlick și Pluguri originale Vidats cu unu fieru, unelte agricole, grape, fărimate de bulgari, tocători, tăietori de sfecele, mașini pentru a scôte mustu sfeceleuru, sfărimateori de porumb (cucuruz), mori pentru sfărimate, mori pentru curățitū, mori pentru măcinatū.

Părți aparținătore de tôte sistemele de pluguri pentru rezervă țineamă totdeauna în depositu. — Prețurile cele mai efine — Condițiuni de plată favorabile.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Observare. Ne onorăm a aduce la cunoștința p. t. D-lorū mușterii, că deși am mutatū partea cea mai mare a birourilor noastre cese aflau în Budapesta VI., Podmaniczkygasse No. 17, în stabilismentulu fabricii noastre aflătoru: Budapesta, VI., Aeussere Waitznerstrasse Nr. 1696—99, totuși susținem în interesul și pentru comoditatea onor. d-ni clienți unu birou în orașu, în localitatea de mai susu, unde vom ține unu depositu din ôte produsele noastre de obiecte pentru țidiri și de mașini agricole.

Cu înaltă stimă

Direcția turnătoriei de feru și a fabricii de mașini a lui SCHLICK — societate pe acții.

8,18—18